

Un Club d'Estats anomenat Unió Europea

L'extrema dreta també és una conseqüència, no l'única, de la deixadesa i de la manca d'aspiracions europees

Donald Tusk i Jean-Claude Juncker, presidents del Consell Europeu i de la Comissió Europea, respectivament. | Consell Europeu.

Aquest serà el darrer article que faig com a eurodiputat, perquè les meves funcions acaben aquest 1 de juliol. L'evolució de la UE, viscuda en directe aquests darrers cinc anys, i les perspectives que se li obren, em permeten dir que la crisi europea no és sobretot una crisi causada per les seves males polítiques -encara que també ho és- sinó que és especialment una crisi que deriva del manteniment de la seva estructura, completament obsoleta.

I és que, ben mirat, la UE encara no existeix. **El que avui tenim és un Club d'Estats.** I aquesta és justament la paradoxa: els Estats van ser les institucions absolutament necessàries per arrancar el projecte europeu comú amb el carbó i amb l'acer -com ho havien de fer llavors si no era així?--; però aquests mateixos Estats, multiplicats gairebé per cinc al cap de 60 anys, són ara els que impossibiliten que s'avanci en la construcció d'Europa, perquè sostenen una actitud que ja és molt antieuropea. El nacionalisme dels Estats és senzillament enorme, pròpiament increïble. Fan cada dia proclames contra el nacionalisme i ells l'encarnen de la forma més desassenyada. Tots estan preocupats pels seus guanys, pel seu poder, per la seva influència, per col·locar la seva gent. Així serà difícil no solament que avanci la unitat europea sinó, i sobretot, que els ciutadans arribin a sentir la UE com una realitat pròxima, que els respecta, els protegeix i els encoratja. **Cada dia són més els ciutadans que no veuen què els aporta la UE més enllà del que els pot aportat l'Estat propi.**

Em sembla erroni demanar que els europeus sentim que Europa és la nostra "nació", perquè no ho és; també em sembla erroni demanar-nos que adquirim un "sentiment" europeu, que tampoc no sé ben bé què vol dir. **El que ens hem de proposar és que Europa esdevingui el nostre espai de referència, en què ens puguem moure, puguem treballar, puguem viure i**

desenvolupar-nos, més enllà de les inevitables cotilles nacionals i estatals que se'ns imposen. Amb el pas del temps, i amb un plantejament adequat, aquest espai comú podria esdevenir una altra cosa; de moment, crear-lo i fomentar-lo ha de ser la nostra prioritat. Però això reclamaria un canvi d'estructures que no sembla que els dirigents polítics estiguin disposats a liderar. Sembla més aviat que, amb una actitud molt conservadora, només pretenen gestionar allò que tenen entre mans.

El canvi d'estructures és evident que ha de comportar una reforma dels tractats europeus, cosa que cap responsable polític no vol o no s'atreveix a plantejar. A l'interior del Parlament, però, sí que se senten algunes veus, minoritàries, en aquesta direcció. **Si volem una UE eficaç i creadora, no podem acceptar que, dels tres grans òrgans que configuren el conjunt (Consell, Comissió i Parlament), el Consell sigui el que pràcticament ho controli tot.** De fet, el Parlament és l'únic que respon a una elecció directa paneuropea i, en canvi, té molt poc poder, perquè només col·legisla i s'ha d'acabar sotmetent al Consell, no sempre però en tot. **El Parlament té una certa influència, però té molt poc poder.** Per la seva banda, la Comissió, és una delegació del Consell, que n'acaba triant el president -encara que el refreni el Parlament- i que hi acaba enviant els comissaris, que fan la feina de ministres, cadascú depenent del seu país d'origen, dels interessos del seu país d'origen, que és qui l'ha nomenat.

Així ha anat avançant Europa i no ha avançat pas sempre malament. S'ha de reconèixer, però, que avui **un model tan estatalista ja no dóna més de si. Si no es canvia la seva orientació, la UE quedarà més i més condemnada a ser una institució administrativa europea més que no pas una institució política.** Perquè no és que els Estats controlin les institucions comunitàries sinó que ells són les institucions comunitàries. La vergonyosíssima reacció al fenomen massiu de refugiats, la mateixa fugida de Gran Bretanya amb el Brexit o la incapacitat europea de tractar problemes estatals de gran abast com els d'Hongria, Polònia o Espanya, només són tres exemples clamorosos de la incapacitat d'acció i reacció d'aquesta Unió amb els mitjans de què disposa, mitjans que només responen a una **voluntat d'anar fent però no a una voluntat de fer alguna cosa que valgui la pena**, de construir un projecte per transformar la realitat europea, la vida diària dels europeus.

Jean-Claude Juncker i Donald Tusk, presidents de la Comissió Europea i del Consell Europeu, respectivament. Foto: The Council of the European Union.

Algú pot pensar que l'extrema dreta no ajudarà gens a fer aquest canvi. És clar que no. Però no oblidem que **l'extrema dreta també és una conseqüència, no l'única, de la deixadesa i de la manca d'aspiracions europees**. La gent no neix d'extrema dreta. Si s'hi van tornant és perquè els partits tradicionals, l'*establishment*, els ha decebut i ara busquen en partits i grups nous allò que fins ara no han trobat. L'error és no adonar-se que aquests que es presenten com a "nous" no són sinó una nova disfressa de partits antiquíssims, en general podrits i antidemocràtics, que s'alegren de trobar adeptes tot i que no tenen res més per oferir que paraules gastades, crits provocadors i tancament mental i racional.

La manera de lluitar contra l'extrema dreta no és precisament anar fent com fins ara, oposar paraules a paraules, posar més diners a sobre la taula, o amenaçar amb condemnes inútils. **El que ha de fer Europa és proposar un model engrescador, que estigui més preocupat per la gent que pels bancs o per les multinacionals**. I això també vol dir que els ciutadans hi han de posar de la seva part, perquè són ells els que, en les eleccions estatals, han de votar per grups i partits que vulguin realment canviar i millorar Europa, no votar solament per aquells que la vulguin gestionar. A Europa, l'alternativa és clara: gestió o política. I encara que la gestió sempre sigui política, també és cert que la gestió sempre és política conservadora.